

Capitolul I. Dispoziții generale

Articolul 1

Art. 1. (formă aplicabilă de la 14.02.2001 până la 4.04.2005) (1) Imobilele preluate în mod abuziv de stat, de organizațiile cooperatiste sau de orice alte persoane juridice în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, precum și cele preluate de stat în baza Legii nr. 139/1940 asupra rechizițiilor și nerestituite se restituie, de regulă în natură, în condițiile prezentei legi.

(2) În cazurile în care restituirea în natură nu este posibilă se vor stabili măsuri reparatorii prin echivalent. Măsurile reparatorii prin echivalent vor consta în compensare cu alte bunuri ori servicii oferite în echivalent de deținător, cu acordul persoanei îndreptățite, în acordare de acțiuni la societăți comerciale tranzacționate pe piața de capital, de titluri de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare sau de despăgubiri bănești.

(3) Măsurile reparatorii prin echivalent pot fi combinate.

Art. 1. (r1) (formă aplicabilă de la 4.04.2005 până la 2.09.2005) (1) Imobilele preluate în mod abuziv de stat, de organizațiile cooperatiste sau de orice alte persoane juridice în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, precum și cele preluate de stat în baza Legii nr. 139/1940 asupra rechizițiilor și nerestituite se restituie, de regulă în natură, în condițiile prezentei legi.

(1) *(modificat prin Legea nr. 247/2005)* Imobilele preluate în mod abuziv de stat, de organizațiile cooperatiste sau de orice alte persoane juridice în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, precum și cele preluate de stat în baza Legii nr. 139/1940 asupra rechizițiilor și nerestituite, se restituie, în natură, în condițiile prezentei legi.

(2) În cazurile în care restituirea în natură nu este posibilă se vor stabili măsuri reparatorii prin echivalent. Măsurile reparatorii prin echivalent vor consta în compensare cu alte bunuri ori servicii oferite în echivalent de deținător, cu acordul persoanei îndreptățite, în acordare de acțiuni la societăți comerciale tranzacționate pe piața de capital, de titluri de valoare nominală folosite exclusiv în procesul de privatizare sau de despăgubiri bănești.

(2) *(modificat prin Legea nr. 247/2005)* În cazurile în care restituirea în natură nu este posibilă se vor stabili măsuri reparatorii prin echivalent. Măsurile reparatorii prin echivalent vor consta în compensare cu alte bunuri sau servicii oferite în echivalent de către entitatea investită potrivit prezentei legi cu soluționarea notificării, cu acordul persoanei îndreptățite, sau despăgubiri acordate în condițiile prevederilor speciale privind regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv.

(2¹) (introdus prin Legea nr. 247/2005) Măsurile reparatorii prin echivalent constând în compensare cu alte bunuri sau servicii, se acordă prin decizia sau, după caz, dispoziția motivată a entității investite potrivit prezentei legi cu soluționarea notificării. Măsurile reparatorii în echivalent constând în despăgubiri acordate în condițiile legii speciale privind regimul de stabilire și plată a despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv, se propun a fi acordate prin decizia sau, după caz, dispoziția motivată a entității investite potrivit prezentei legi cu soluționarea notificării.

(3) Măsurile reparatorii prin echivalent pot fi combinate.

Art. 1. (r2) (formă aplicabilă de la 2.09.2005) (1)¹ Imobilele preluate în mod abuziv de stat, de organizațiile cooperatiste sau de orice alte persoane juridice în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, precum și cele preluate de stat în baza Legii nr. 139/1940 asupra rechizițiilor și nerestituite se restituie în natură sau în echivalent, când restituirea în natură nu mai este posibilă, în condițiile prezentei legi.

(2) În cazurile în care restituirea în natură nu este posibilă se vor stabili măsuri reparatorii prin echivalent. Măsurile reparatorii prin echivalent vor consta în compensare cu alte bunuri sau servicii oferite în echivalent de către entitatea investită potrivit prezentei legi cu soluționarea notificării, cu acordul persoanei îndreptățite, sau despăgubiri acordate în condițiile prevederilor speciale privind regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv.

(3) Măsurile reparatorii prin echivalent constând în compensare cu alte bunuri sau servicii se acordă prin decizia sau, după caz, dispoziția motivată a entității investite potrivit prezentei legi cu soluționarea notificării. Măsurile reparatorii în echivalent constând în despăgubiri acordate în condițiile legii speciale privind regimul de stabilire și plată a despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv se propun a fi acordate prin decizia sau, după caz, dispoziția motivată a entității investite potrivit prezentei legi cu soluționarea notificării.

(4) Măsurile reparatorii prin echivalent pot fi combinate.

(5)² Primarii sau, după caz, conducătorii entităților investite cu soluționarea notificărilor au obligația să afișeze lunar, în termen de cel mult 10 zile calendaristice calculate de la sfârșitul lunii precedente, la loc vizibil, un tabel care să cuprindă bunurile disponibile și/sau, după caz, serviciile care pot fi acordate în compensare.

¹) Alin. (1) al art. 1 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 1 pct. 1 din Legea nr. 1/2009.

²) Alin. (5) al art. 1 a fost introdus prin art. unic pct. 1 al Titlului I din O.U.G. nr. 209/2005.

I. Obligarea entității notificate la plata unor despăgubiri bănești pentru imobilul imposibil de restituit în natură. Nelegalitate

Legea nr. 10/2001, art. 1, art. 18 lit. c)

Legea nr. 247/2005, Titlul VII, art. 16

În cuprinsul Legii nr. 10/2001 nu se prevede posibilitatea de a fi obligată entitatea deținătoare la plata unor despăgubiri bănești, legea stabilind doar două ipoteze de acordare a măsurilor reparatorii, respectiv restituirea în natură sau prin echivalent. Cum în cauză s-a stabilit corect că nu este posibilă restituirea în natură a imobilului, fiind aplicabile dispozițiile art. 18 lit. c) din Legea nr. 10/2001, republicată, nu se puteau stabili decât măsuri reparatorii prin echivalent în condițiile art. 1 alin. (2) din aceeași lege.

Deoarece părțile nu au avut în vedere compensarea cu alte bunuri sau servicii, rezultă că singura modalitate de acordare a măsurilor reparatorii este aceea prin echivalent, în condițiile prevederilor speciale conținute în Titlul VII al Legii nr. 247/2005.

Decizia nr. 8378 din 19 octombrie 2009, www.scj.ro

2. Bunuri atribuite în compensare. Obligația instanțelor de a verifica, în concret, dacă există bunuri disponibile la nivelul unității deținătoare

Legea nr. 10/2001, art. 1

În condițiile în care reclamantul și-a manifestat disponibilitatea de a primi în compensare un alt teren în schimbul celui care i-a fost expropriat și pentru care unitatea deținătoare a stabilit că a fost atins scopul exproprierii, nemaiputând fi restituit în natură, instanțele aveau obligația de a verifica, în concret, care sunt bunurile disponibile la nivelul entității deținătoare și de a statua cu privire la măsura compensării.

Decizia nr. 7321 din 8 iulie 2009, www.scj.ro

3. Contestație împotriva deciziei/dispoziției prin care s-a respins notificarea vizând restituirea în natură a unui imobil. Vânzarea către chiriași a imobilului. Consecințe

Legea nr. 10/2001, art. 1
C. civ., art. 998, art. 999

Împrejurarea că pe parcursul soluționării litigiului împotriva chiriașilor cumpărători ai apartamentelor în litigiu reclamanții foști proprietari au achitat acestora diferite sume de bani pentru a intra în posesia imobilului preluat abuziv nu îi îndreptățește pe aceștia din urmă la acordarea măsurilor reparatorii în echivalent conform Legii nr. 10/2001. Pentru prejudiciul pretins creat în patrimoniul lor din culpa statului, care a vândut imobilul chiriașilor înainte de clarificarea situației juridice a acestuia, cu nescotirea dispozițiilor legale, ei nu au deschisă calea contestației împotriva dispoziției emise de primar, ci pe aceea a unei acțiuni de drept comun, conform art. 998-999 C civ.

Decizia nr. 5446 din 3 octombrie 2009, www.scj.ro

4. Raportul dintre reglementarea specială – O.U.G. nr. 94/2000 – și cea generală – Legea nr. 10/2001. Necesitatea parcurgerii procedurii speciale. Consecințe

Legea nr. 10/2001, art. 1

Este unanim admis că, în cazul concursului între o lege generală și una specială, prioritatea este recunoscută legii speciale. Dacă nu se face dovada urmării până la capăt a procedurii prevăzute prin legea specială, nu poate fi pusă în discuție folosirea căii dreptului comun. Numai după finalizarea căilor speciale, instanța poate dezbate dacă și pentru ce anume se mai poate utiliza procedura de drept comun, ținându-se seama dacă legea specială derogă sau nu.

Simplul fapt, susținut de parte, că a înregistrat o cerere în temeiul O.U.G. nr. 94/2000 nu poate fi reținut ca suficient pentru a se aplica dispozițiile Legii nr. 10/2001.

Decizia nr. 4267 din 30 martie 2009, www.scj.ro

5. Măsurile reparatorii prin echivalent. Ordinea de prioritate a acestora. Consecințe

Legea nr. 10/2001, art. 1 alin. (2), art. 10, art. 26 alin. (1)

În cazul imposibilității restituirii în natură a imobilului preluat în mod abuziv, dintre măsurile reparatorii prin echivalent are prioritate acordarea în compensare de alte bunuri sau servicii, ceea ce rezultă din ordinea în care sunt enumerate acestea în textele art. 1, art. 10 și art. 26 alin. (1) din Legea nr. 10/2001, republicată. Deși acordarea în compensare de alte bunuri sau servicii constituie o modalitate de reparație prevăzută de lege, ea nu depinde exclusiv de voința unității notificate și a persoanei îndreptățite, ci și de existența în patrimoniul entității respective a unor bunuri ce pot fi acordate în compensare.

În cazurile în care însăși persoana îndreptățită a optat pentru o astfel de măsură reparatorie, instanțele, în scopul pronunțării unor hotărâri legale, trebuie să administreze probele considerate pertinente și concludente pentru a stabili dacă în patrimoniul pârâtului există terenuri libere de construcții de aceeași valoare și caracteristici cu ale celui preluat și dacă terenurile disponibile, astfel identificate, fac obiectul unor cereri de retrocedare.

Decizia nr. 3556 din 20 martie 2009, www.scj.ro

6. Concurs între legea specială și legea generală în cazul unui imobil preluat de stat. Analizarea circumstanțelor în care a fost preluat bunul. Consecințe

Legea nr. 10/2001, art. 1 alin. (1)

C. civ., art. 480, art. 481

Potrivit art. 1 alin. (1) din Legea nr. 10/2001, intră sub incidența acestei legi imobilele preluate în mod abuziv de stat, de organizațiile cooperatiste sau de orice persoane juridice în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, precum și cele preluate de stat în baza Legii nr. 139/1940 asupra rechizițiilor și nerestituite.

Pentru a exista concurs între legea specială și cea generală (Codul civil), este necesar să se stabilească dacă bunul face

obiectul Legii nr. 10/2001, iar pentru a se putea reține că regimul juridic al unui bun este cel prevăzut de acest act normativ, trebuie să se verifice data preluării și modul în care a fost preluat, împrejurări în raport de care se poate reține existența obligației transiterii notificării către unitatea deținătoare. Atunci când nu s-au stabilit aceste împrejurări esențiale, nu se poate aprecia asupra concursului dintre legea generală și cea specială.

Decizia nr. 1103 din 5 februarie 2009, www.scj.ro

7. Imobil preluat abuziv de stat și vândut chiriașilor în baza Legii nr. 112/1995. Cerere pentru anularea contractelor de vânzare-cumpărare încheiate în baza Legii nr. 112/1995. Compararea titlurilor

Legea nr. 10/2001, art. 1
Protocolul nr. 1, art. 1

Pentru stabilirea titlului preferabil nu trebuie avută în vedere persoana care posedă bunul sau care plătește impozitele aferente acestuia, ci trebuie avute în vedere drepturile autorilor de la care provin titlurile în discuție, urmând să se dea eficiență celui care provine de la autorul al cărui drept este preferabil, pentru că nimeni nu poate să transmită mai mult decât a dobândit.

În speță, întrucât ambele părți în litigiu dețin un titlu de proprietate recunoscut ca valabil prin hotărâri judecătorești irevocabile și au un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană a drepturilor omului, trebuie recunoscută preferabilitatea titlului înfățișat de reclamanti ca fiind cel ce provine de la adevărații autori și care este mai bine caracterizat, dreptul autorului inițial fiind legal, necontestat și anterior exproprierii.

Decizia nr. 8018 din 11 decembrie 2008, www.scj.ro

8. Acțiune având ca obiect un imobil expropriat. Hotărâre judecătorească ulterioară pronunțării unei decizii în recurs în interesul legii, dar anterioară publicării în Monitorul Oficial. Efecte

Legea nr. 10/2001, art. 1
C. proc. civ., art. 329 alin. (3)

Prin Decizia nr. LIII (53) din 4 iunie 2007, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că dispozițiile art. 35 din Legea nr. 33/1994 nu se aplică în cazul acțiunilor având ca obiect imobile expropriate în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, introduse după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, iar conform art. 329 alin. (3) C. proc. civ., dezlegarea dată problemelor de drept judecate este obligatorie pentru instanțe.

Astfel, cum hotărârea instanței de fond a fost ulterioară datei când s-a pronunțat Decizia nr. 53/2007 și cum la momentul pronunțării hotărârii recurate aceasta din urmă fusese publicată în Monitorul Oficial, instanța de apel, care s-a confruntat cu problema aplicării dispozițiilor art. 35 din Legea nr. 33/1994 după data pronunțării și publicării în Monitorul Oficial a Deciziei nr. 53 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a avut în vedere în mod corect această dezlegare.

Decizia nr. 4714 din 8 iulie 2008, www.scj.ro

9. Teren liber de construcții aparținând domeniului public. Restituirea în natură către fostul proprietar expropriat. Incidența Legii nr. 10/2001

Legea nr. 10/2001, art. 1 alin. (2), art. 2 lit. h), art. 11 alin. (3)
Legea nr. 213/1998, art. 6 alin. (1)

Articolul 1 alin. (2) din Legea nr. 10/2001 consacră principiul restituirii în natură a imobilelor preluate abuziv de stat, iar în cazul în care această măsură nu este posibilă, se acordă despăgubiri.

Acest principiu se aplică și imobilelor preluate de stat cu titlu valabil, așa cum este definit de art. 6 alin. (1) din Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia. Ca atare, apartenența unui teren la domeniul public nu împiedică restituirea în natură a acestuia, cu atât mai mult

cu cât utilitatea publică ce a constituit rațiunea exproprierii nu operează pentru întreaga suprafață de teren, o parte din aceasta fiind liberă de construcții.

Decizia nr. 3399 din 29 mai 2008, www.scj.ro

10. Măsurile reparatorii în echivalent constând în despăgubiri. Lipsa calității procesuale pasive a Ministerului Economiei și Finanțelor

Legea nr. 10/2001, art. 1
Legea nr. 274/2005, Titlul VII

În calitate de reprezentant al statului român, Ministerul Economiei și Finanțelor nu are atribuția de a aviza sau de a acorda titluri de despăgubiri. Emiterea, în numele și pe seama statului român, a titlurilor de despăgubiri este de competența Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor, conform Titlului VII din Legea nr. 247/2005. Neavând calitate procesuală pasivă, Ministerul Economiei și Finanțelor nu poate fi obligat la despăgubiri.

Decizia nr. 2111 din 31 martie 2008, www.scj.ro

11. Acțiune în revendicarea unui bun preluat abuziv de stat, introdusă după apariția Legii nr. 10/2001. Aplicarea prioritara a dispozițiilor legii speciale față de dreptul comun

C. civ., art. 480, art. 481
Protocolul nr. 1, art. 1

Un demers judiciar ce are ca scop redobândirea dreptului de proprietate asupra unui imobil preluat abuziv nu poate fi parcurs decât în condițiile și cu respectarea procedurii instituite de Legea nr. 10/2001.

Foștii proprietari au avut asigurat accesul la justiție, atâta vreme cât li s-a pus la dispoziție o cale specială de urmat în vederea redobândirii dreptului de proprietate asupra acestor imobile, în condițiile în care termenul de depunere a notificărilor în baza Legii nr. 10/2001 a fost prelungit succesiv. Stabilirea acestor termene în care foștii proprietari puteau solicita retrocedarea imobilelor ce au făcut obiectul Legii nr. 10/2001 a fost

de natură să asigure respectarea principiului securității și stabilității raporturilor juridice în materia proprietății.

Având în vedere cele de mai sus, nu există o încălcare a prevederilor art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană a drepturilor omului, care ocrotește un bun actual, deci existent, iar nu speranța de a vedea renăscut un vechi drept de proprietate, imposibil de exercitat o perioadă îndelungată de timp.

Decizia nr. 1774 din 17 martie 2008, www.scj.ro

12. Cazuri în care restituirea în natură nu este posibilă. Măsurile reparatorii prin echivalent. Problema acordului persoanei îndreptățite. Distincții

Legea nr. 10/2001, art. 1 alin. (2)

Potrivit prevederilor art. 1 alin. (2) din Legea nr. 10/2001, în cazurile în care restituirea în natură nu este posibilă, se vor stabili măsuri reparatorii prin echivalent. Acestea pot consta fie în compensare cu alte bunuri sau servicii oferite în echivalent de către entitatea investită cu soluționarea notificării, cu acordul persoanei îndreptățite, fie în despăgubiri acordate în condițiile prevederilor speciale referitoare la regimul stabilirii și plății despăgubirilor aferente imobilelor preluate în mod abuziv.

Textul este neechivoc în a stabili că doar în prima ipoteză, cea a compensării cu alte bunuri sau servicii, este necesar acordul persoanei îndreptățite.

Decizia nr. 1357 din 29 februarie 2008, www.scj.ro

13. Acordarea de măsuri reparatorii prin echivalent în cazul imposibilității restituirii imobilului în natură. Declarație autentică prin care persoana îndreptățită arată că este de acord ca o suprafață de teren să nu îi fie restituită în natură, ci să i se acorde măsuri reparatorii în echivalent. Natură și eficiență juridică

Legea nr. 10/2001, art. 1, art. 7, art. 10 alin. (3), art. 11 alin. (3)

În contextul în care art. 2 și art. 7 din Legea nr. 10/2001 instituie, ca regulă, acordarea măsurilor reparatorii în natură, iar

ca excepție repararea prin echivalent și numai atunci când există o imposibilitate obiectivă de restituire a imobilului în natură, este evident că manifestarea de voință a persoanei îndreptățite este subordonată acestei condiții legale.

Așa fiind, declarația autentică a contestatoarei este lipsită de semnificație în soluționarea cauzei, cu atât mai mult cu cât, în mod curent, entitățile deținătoare nu solicită atare declarații atunci când există o imposibilitate obiectivă de restituire în natură a imobilului.

Decizia nr. 7370 din 2 noiembrie 2007, www.scj.ro

Notă: În ceea ce ne privește, considerăm că soluția este, de principiu, corectă, regula restituirii în natură fiind instituită expres în mai multe texte ale Legii nr. 10/2001. Avem însă unele rezerve cu privire la caracterul tranșant, lipsit de nuanțe al afirmației în sensul că manifestarea de voință a persoanei îndreptățite, care este de acord cu restituirea prin echivalent a unui imobil sau a unei porțiuni din acesta. Din datele speței rezultă că părțile s-au înțeles ca, din totalul de 400 mp, notificantei să i se restituie în natură 300 mp, iar pentru 100 mp afectați de utilități publice supra și subterane, să i se acorde măsuri reparatorii în echivalent. Persoana îndreptățită și-a exprimat acest acord printr-o declarație autentică. Oare o astfel de manifestare de voință nu are nicio valoare? Însăși Legea nr. 10/2001 cuprinde numeroase dispoziții referitoare la negocieri între părți, oferte urmate de acceptare, acord de voință și alte asemenea manifestări ale principiilor disponibilității și consensualismului, deopotrivă incidente și în această materie. Este foarte posibil ca în cazul unor suprafețe mici de teren, ca în speță (100 mp), imposibil de utilizat, persoana îndreptățită să considere mai avantajoasă și lipsită de complicații o reparare prin echivalent, ceea ce ar fi convenabil și pentru comunitatea locală. De aceea, eficiența principiilor de drept, în raport de datele concrete ale fiecărei spețe, ar trebui să conducă la o abordare realistă și nuanțată, lipsită de rigiditate și formalism.

14. Cerere de retrocedare a unui imobil expropriat. Citarea în cauză, în nume propriu, a Ministerului Finanțelor Publice. Recurs formulat de statul român. Lipsa calității procesuale

Legea nr. 10/2001 art. 1

Împotriva unei hotărâri judecătorești singurele îndreptățite să formuleze căi de atac sunt părțile din proces. Ca atare, o terță persoană care nu a figurat în proces în vreo calitate nu poate folosi calea de atac a recursului.

În cauză, statul român nu a fost parte în proces nici la prima instanță și nici în apel. Reclamantul a chemat în judecată, ca pârâți, municipiul București, prin Primarul general, și Ministerul Finanțelor Publice, în nume propriu. Procesul s-a purtat atât la tribunal, cât și la instanța de apel între aceste părți, iar sentința primei instanțe și decizia atacată au fost pronunțate cu privire la pârâții indicați în acțiune. Deoarece Ministerul Finanțelor Publice a stat în proces în nume propriu, și nu ca reprezentant al statului, acesta din urmă, care nu a figurat ca parte, nu poate exercita calea de atac a recursului.

Decizia nr. 6814 din 18 octombrie 2007, www.scj.ro

15. Acțiune în revendicarea unui imobil aflat în proprietatea unei misiuni diplomatice. Citarea misiunii diplomatice. Modalități. Aplicabilitatea Convenției cu privire la relațiile diplomatice

Legea nr. 10/2001, art. 1

Nulitatea relativă, potrivit regimului juridic al nulităților, poate fi invocată numai de partea pretins lezată prin actul de procedură anulabil. Neobservarea dispozițiilor legale privitoare la citarea părților – menite să asigure dreptul la apărare și contradictorialitatea dezbaterilor – sunt sancționate cu nulitatea relativă, în înțelesul art. 105 alin. (2) C. proc. civ., iar cea care justifică interes în invocarea unei asemenea nulități este doar partea față de care procedura de citare nu a fost legal îndeplinită, singura care ar putea suferi o vătămare în acest caz. Invocarea

în recurs a neregularității procedurii de citare a celorlalte părți, nefiind de ordine publică, nu poate fi analizată.

În atare condiții, trimiterea unei citații la sediul misiunii diplomatice prin agentul procedural poate constitui, potrivit art. 22 din Convenția cu privire la relațiile diplomatice, semnată la Viena la 18 aprilie 1961 și ratificată de România prin Decretul nr. 556/1968, o încălcare a inviolabilității sediului. Pentru acest considerent, înștiințarea unei misiuni diplomatice despre existența unui litigiu în care este parte se dispune pe canale diplomatice, prin intermediul Ministerului Justiției.

Așa cum se arată în expunerea de motive a Convenției Națiunilor Unite asupra imunității de jurisdicție a statelor și bunurilor, adoptată de Adunarea Generală a ONU prin Rezoluția nr. 59/38 din 2 decembrie 2004: „Statele părți (...), considerând că imunitățile de jurisdicție ale statelor și bunurilor acestora constituie un principiu general acceptat în dreptul internațional cutumiar (...), convinse de faptul că o convenție internațională asupra imunităților de jurisdicție ale statelor și bunurilor acestora ar întări preeminența dreptului și securității juridice, în special în interiorul raporturilor dintre state și persoanele fizice și juridice (...), au convenit asupra adoptării Convenției cu privire la imunitățile de jurisdicție ale statelor și ale bunurilor acestora”. Însă, potrivit art. 30 pct. 1, Convenția va intra în vigoare în cea de-a 30-a zi următoare datei depozitării la Secretariatul general al ONU a celui de-al 30-lea instrument de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare, or, până în prezent acest document a fost semnat de 28 de state și ratificat de doar 4. Chiar dacă România a semnat și ratificat documentul, el nu a intrat încă în vigoare, pentru motivul anterior arătat, așa încât nu poate fi avut în vedere la soluționarea unei cauze care privește raporturile dintre un stat și persoane fizice în legătură cu proprietatea asupra unui imobil situat pe teritoriul altui stat.

16. Acțiune pentru obligarea unei societăți comerciale să pronunțe o decizie privind restituirea unui imobil. Introducerea în cauză, din oficiu, de către instanță, a Ministerului Finanțelor Publice, ca reprezentant al statului român, și a Autorității pentru Valorificarea Activelor Statului. Încălcarea principiului disponibilității

Legea nr. 10/2001, art. 1
C. proc. civ., art. 49

Unul dintre principiile fundamentale ale procesului civil este cel al disponibilității, în conținutul căruia intră și dreptul reclamantului de a determina limitele cererii de chemare în judecată, ale cadrului procesual în care se va desfășura judecata cu privire la obiect și la părți.

În respectarea acestui principiu, instanța nu poate introduce din oficiu o altă persoană în proces. Numai părțile pot lărgi sfera subiectivă a procesului prin formularea cererilor de intervenție forțată. De asemenea, terții pot solicita să participe la judecată sub forma intervenției voluntare.

Decizia nr. 2952 din 3 aprilie 2007, www.scj.ro

Notă: Practica judiciară evidențiază, din păcate, că măsura total neprocedurală a „introducerii în cauză din oficiu” a unor părți este frecventă în numeroase procese, chiar la nivelul unor curți de apel.

17. Acțiune în revendicare de drept comun soluționată irevocabil înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001. Cerere ulterioară vizând reîntregirea suprafeței de teren. Reglementare aplicabilă

Dacă acțiunea în revendicare a fost admisă în mod irevocabil pentru un teren anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, o nouă cerere vizând întregirea suprafeței acestuia se soluționează tot potrivit reglementărilor generale, iar nu în conformitate cu legea specială.

Decizia nr. 4742 din 2 iunie 2005, www.scj.ro

Notă: Soluția ni se pare discutabilă, deoarece ea introduce în discuție un criteriu – acela că pentru o parte a imobilului s-a admis

anterior o acțiune în revendicare – care nu este prevăzut de lege. Argumente de genul *accessorium sequitur principalem* considerăm că nu operează în această materie. În orice caz, decizia este contrară practicii devenite constantă a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

18. Acțiune în revendicare și pentru despăgubiri derivând din lipsa de folosință a imobilului. Admisibilitate

C. civ., art. 480, art. 998

Proprietarul imobilului, al cărui drept a fost înscris în cartea funciară pe baza unei hotărâri judecătorești prin care s-a constatat nevalabilitatea titlului statului, anterior Legii nr. 10/2001, are acțiune în revendicare împotriva deținătorului bunului și dreptul a primi despăgubiri, în temeiul art. 998 C. civ., pentru lipsa de folosință a bunului, începând cu data acțiunii (în speță 25 martie 2003) și până la data „eliberării efective a imobilului și predarea lui către reclamant”, dispozițiile Legii nr. 10/2001 nefiind aplicabile.

Decizia nr. 1999 din 15 martie 2005, www.scj.ro

19. Perioada de referință a Legii nr. 10/2001. Momentul relevant pentru încadrarea preluării bunului în cadrul sau în afara intervalului de timp vizat de această reglementare

Domeniul de aplicare al Legii nr. 10/2001 îl constituie imobilele preluate abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, denumită „perioadă de referință”, singura excepție expresă constituind-o rechizițiile efectuate în baza Legii nr. 139/1940 și care se referă strict la acele bunuri rechiziționate ce se aflau și se află pe teritoriul actual al României. Momentul relevant pentru determinarea aplicabilității Legii nr. 10/2001 îl constituie cel al preluării efective de la fostul proprietar.

Decizia nr. 6683 din 30 noiembrie 2004, www.scj.ro

20. Imobil de care proprietarii au fost deposedați prin Decretul-lege nr. 842/1941. Cerere de restituire în temeiul dispozițiilor Legii nr. 10/2001

Prevederile Legii nr. 10/2001 se aplică numai în cazul imobilelor preluate abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, precum și celor rechiziționate prin Legea nr. 139/1940. În consecință, nu intră sub incidența Legii nr. 10/2001 bunurile preluate ca efect al aplicării Decretului-lege nr. 842/1941.

Decizia nr. 2562 din 30 martie 2004, www.scj.ro

21. Imobil expropriat. Cererea persoanei îndreptățite de a i se construi o casă similară celei trecute în proprietatea statului. Măsură reparatorie neprevăzută de Legea nr. 10/2001

Deși, în esență, Legea nr. 10/2001 are ca obiect de reglementare măsurile reparatorii menite să compenseze prejudiciile suferite de persoanele îndreptățite, inclusiv în cazul exproprierii, modalitatea preconizată de reclamant – aceea de a i se construi o casă similară celei trecute în proprietatea statului – nu este prevăzută de actul normativ menționat.

Decizia nr. 4897 din 21 noiembrie 2003, www.scj.ro

Notă: În ceea ce ne privește, avem unele rezerve îndeosebi cu privire la concluzia extrem de categorică a deciziei pronunțate de Înalta Curte, în sensul că este inadmisibilă solicitarea persoanei îndreptățite de a i se pune la dispoziție o locuință similară celei trecute abuziv în proprietatea statului. Incontestabil, această formă de reparație nu este prevăzută expres de Legea nr. 10/2001. Nu mai puțin însă, actul normativ menționat reglementează o măsură reparatorie prin echivalent, care este cea a compensării cu alte bunuri sau servicii [art. 1 alin. (3)]. Or, nu credem că există vreun impediment de ordin legal sau vreo obiecție doctrinară dacă în concret, prin acordul părților, s-ar stabili că o măsură reparatorie prin echivalent, echitabilă și potrivită, ar fi tocmai compensarea cu un alt imobil, asemănător celui trecut abuziv în proprietatea statului.